

T

DE IDEALE COMBINATIEFUNCTIONARIS: DE LERAAR BEWEGINGSONDERWIJS?

Kinderen worden te dik, leven ongezond en bewegen te weinig. De maatschappelijke kosten hiervan zijn hoog; te hoog, zo vindt de politiek. Op allerlei niveau worden daarom plannen ter bestrijding bedacht. Mooie plannen met veel geld voor de uitvoering. Eén daarvan is de zogenoemde 'Impuls Brede Scholen, Sport en Cultuur' (zie voor uitleg het eerste artikel in dit topic). Maar hoe zit dat met de uitvoering en de haalbaarheid? Te midden van het rumoer duikt steeds de leraar lichamelijke opvoeding op. Hij/zij wordt gezien als de ideale en best toegeruste professional. Door: Robby Aldenkamp

In dit artikel Koos van Maurik, een ervaringsdeskundige, aan het woord. Hij is – wellicht avant la lettre – al enige jaren combinatiefunctionaris. Wat doet hij, wat wil hij bewerkstelligen en wat is er voor nodig om dat te realiseren?

Maar wellicht de hamvraag: klopt het dat de hbo-opgeleide leraar dé combinatiefunctionaris bij uitstek is?

IMPRESSIE

Het is 3 april 2008. Het schoolplein van de basisschool 'De Prinsenakker' staat vol met spelletjes en bewegarrangementen. Heel Nederland beweegt 30 minuten. De school doet ook mee aan de recordpoging. Ouders zijn uitgenodigd voor lunchwandelen en alle kinderen gaan gelijktijdig tenminste 30 minuten bewegen. De grote 'beweeginspirator' is Koos van Maurik, als vakleerkracht verbonden aan de school, maar ook met de taak om het sportieve naschoolse aanbod op te zetten. Hij wordt omringd door een drietal stagiaires van de nieuwe ALO van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen. De regionale krant en TV Ede interviewen hem na afloop. Met groot gemak verwoordt hij de noodzaak van meer bewegen en de rol die de school en de vakleerkracht daarin hebben. Een goede reden om met hem, als ervaringsdeskundige, te bevragen over dat nieuwe fenomeen combinatiefunctie (CF).

Als ik hem een paar weken later spreek, ziet hij er ontspannen uit; een fitte veertiger met de nodige passie voor bewegen.

Koos, in december gaf je tijdens een Sport Plaza een presentatie over jouw takenpakket en wat er is veranderd, sinds je CF bent. Je werkt op twee basisscholen, twee verenigingen en doet de buitenschoolse sportieve opvang. En dat in 40 uur per week. Kan dat echt?

'Ik doe inderdaad veel meer dan een vakleerkracht 'oude stijl' doet. En ook andere dingen. Minder lesgeven en voor de klas staan. Het gaat nu ook meer om het uitdenken en opzetten van nieuw sport- en beweegaanbod. Er zitten meer coördinerende en innovatieve taken bij.'

Netspel

Kun je daarvan een voorbeeld noemen?

'Eerder ging het toch meer om het verzorgen van bewegingsonderwijs, meestal met ondersteuning door groepsleerkrachten. Nu moet ik veel meer de bouwstenen aandragen voor meerjaren schoolbeleid en/of werkplan Sport, Bewegen & Gezondheid; maar ik ontwikkel ook op één van de scholen de leerlijn kleutergymnastiek, met lesgeefmodule en overdracht aan kleuterleerkrachten. Maar daarnaast lever ik ook een plan op over de nieuwe inrichting van de gymzaal, het speellokaal

FOTO: ROBBY ALDENKAMP

Unihockey in de herfst

en het speelplein, dat dan weer de basis is voor het ontwikkelen van een schoolpleinpakket, waardoor bijvoorbeeld de 'pauze en naschoolse sport' beter opgezet kan worden. In dit eerste jaar maak ik veel gebruik van stagiaires van zowel roc/cios als ALO. Er is veel energie in gestoken om dat in goede banen te leiden; o.a. in het formeren van beweegteams met studenten op verschillend uitstroombniveau. Die energie heeft er uiteindelijk toe geleid dat ik studenten toegewezen krijg met het juiste stagepakket.'

Dat is allemaal dus nieuw. Is er niets hetzelfde gebeven; geef je helemaal geen les meer, zit je niet meer bij leerlingvergaderingen?

'Een deel van mijn werkzaamheden zijn uiteraard wel soortgelijk gebeven. Ik geef nog steeds één keer per week voor elke school de gymnastieklessen, maar bij MRT ben ik zowel in de coördinatie als bij de uitvoering betrokken. Ik doe ook nog de afstemming met de Bennekomse doorverwijzing en natuurlijk Club Extra. Wat echter wel weer nieuw is, is dat ik gezondheidstests uitvoer en analyseer.'

FOTO: ROBBY ALDENKAMP

Rondom de tafel

Wacht even, het begint mij een beetje te dazen. Gezondheid, MRT, naschools bewegen en dan ook nog ouderwets lesgeven? Als jij minder lesgeeft is natuurlijk de vraag wie doet dat dan wel? Zet je vooral stagiaires in, of een lobosser?

'Nee, de basis van het inzetten van een CF is dat het onderwijs allereerst kiest voor het inzetten van een vakleerkracht LO. Dus iemand op niveau 5. Maar dan niet voor een paar

uurtjes per school. Nee, het moet substantieel zijn. Hij/zij moet alle leerlingen kennen. Pas daarna kan hij/zij uitgroeien tot CF, die dan vervolgens stagiaires en eventueel lobosser's begeleidt en aanstuurt. En dat dan natuurlijk weer in goed overleg met de groepsleerkrachten. Want we gaan van twee keer per week gymlessen naar vijf keer beweegmomenten per groep. Hoe dat proces zich precies ontwikkelt is afhankelijk van persoonlijke competenties van de CF en van de lokale situatie, wensen van ouders en de school en natuurlijk de inzet die de vereniging kan bieden.

Dus er is ook nog de sportvereniging. Nu begeleid je er twee. Maar in de toekomst moeten dat er een stuk of tien worden. Waaruit bestaat die begeleiding?

'Allereerst ondersteun ik de vereniging bij het efficiënter en multifunctioneel inzetten van de sportaccommodatie. Ik ondersteun ook de vereniging bij het jeugdbeleid. Dat betekent dat ik de opzet en coördinatie van de naschoolse sport – gastlessen op mij neem. Dat wil zeggen sporttrajecten uitdenk voor de groepen 3+4, 5+6 en 7+8 en deze specifiek inzet op schoolplein en vereniging. Logisch gevolg daarvan is dat er nieuwe instroom bij de vereniging komt. Ook daarin ondersteun ik: bij de afstemming van instroom, kennismakingslessen, schoolsport olympiade, schoolkorfbal en schoolvoetbal etc.

Binnen de vereniging heb je op verschillende niveaus te maken met contactpersonen. Het bestuur, de technische commissie en natuurlijk ook trainers.'

Dus eigenlijk neem je veel werk uit handen van de vrijwilligers in de sportvereniging?

'Dat is nu nog niet helder omdat het nieuw is. Verenigingen zijn nog niet gewend aan nieuwe samenwerkingverbanden, aan een nieuwe bestemming voor de accommodatie, soms ook nog huiverig om nieuw type activiteiten binnen te halen. Die huiver heeft vooral betrekking op de rol van de vereniging in de maatschappelijke verantwoordelijkheid. Niet iedereen is van meet af aan overtuigd van die meerwaarde. Het gaat dan vooral om: samenwerking met onderwijs en andere verenigingen, gebruik van accommodatie, nieuw aanbod voor kwetsbare groepen en clubbinding. Wat overigens opvalt is dat lang niet alle verenigingen alleen koersen op nieuwe instroom en dat er bij alle verenigingen mensen te vinden zijn, die 'in' zijn voor deze nieuwe ontwikkeling. En met die mensen moet je zuinig omgaan, want dat zijn de mensen met hart voor de vereniging.'

Ik kom bij de invoering van de CF tegen dat er bij gemeenten, scholen en verenigingen – wil de inzet effectief benut worden – op beleidsniveau eerst zorgvuldig moet zijn nagedacht. Samengevat is dat vaak: eerst beleid dan pas uitvoering. Is dat ook jouw ervaring? Of anders geformuleerd: je komt ongetwijfeld problemen tegen. Zijn die een gevolg van te weinig beleid? 'Ja, ik merk dat op bestuursniveau een plan gemaakt moet worden. Maar alleen dat is niet voldoende. De plannen moeten ook praktisch aangetoond worden en aan de leden wor-

Terugslagspel

Mikspel

Overzicht kleinspelen

Hockey

den voorgelegd. Datzelfde geldt overigens ook voor de gemeenteraad! Eigenlijk is het van groot belang dat ik ook de raad op gezette tijden van concrete en praktische resultaten op de hoogte breng, want dat verleent de goede verantwoording om het nieuwe beleid ook daadwerkelijk vorm te blijven geven.'

Ik vroeg het al eerder, maar wil toch nog even de hamvraag stellen. Jouw werk gaat over nieuwe plannen maken, concepten uitdenken, verenigingen ondersteunen, maar ook de uitvoering ter hand nemen. Dat kun je niet alleen. Welke rol zie je voor de hbo- en welke voor mbo-opgeleide sportprofessionals weggelegd?

'In mijn optiek is de basis een team van vakleerkrachten, dat op wijk- of dorpniveau opereert. Daaraan worden ook mbo-opgeleiden toegevoegd. In de toekomst zou je dan bijvoorbeeld kunnen spreken van een combiteam, met taken in de school en de vereniging, maar ook in de buurt, speelpleintjes etc. Het combiteam zou dan aangevuld moeten worden met mensen uit het welzijnswerk. Daarvoor is overigens nog wel het nodige ontwikkelwerk nodig.'

NISB ziet de toekomst van de 'leraar bewegingsonderwijs' minder alleen binnen het onderwijs, maar meer als spil in een netwerk dat uiteindelijk leerlingen tot een actieve en gezonde leefstijl aanzet. Veel van wat jij doet lijkt op die nieuwe leraar. Kun jij je daarin vinden?

'Ik zie mijzelf vooral als ontwikkelaar/verbinder. Er liggen vol-

doende mogelijkheden op het gebied van actieve leefstijl, gezondheid en sportbeleid om gezamenlijk afstemming te vinden. Niet iedere leraar bewegingsonderwijs hoeft hiervoor te kiezen. Voor iemand die alleen lesgever wil zijn, blijft plaats, vind ik. Maar uitbreiding van taken, voor hen met een bredere kijk op gezondheid en leefstijl is ook goed mogelijk. De CF is eigenlijk de sociale *sportontwikkelaar*'

Een prachtige oneliner als afsluiter. Mooier kan dit interview niet afgesloten worden.

Met dank aan Koos voor dit gesprek.

Robby Aldenkamp (Calo 1975) is senior beleidsmedewerker professionalisering bij het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB). Hij ontwikkelt samen met gemeenten een stappenplan om te kunnen komen tot effectieve invoering van combinatiefunctionarissen mlv.

Koos van Maurik (Halo 1986) is sinds 2007 in Bennekom (gemeente Ede) combinatiefunctionaris. Hij wordt betaald door de school, sportservice Ede. Hij heeft daarvoor een eigen onderneming Bennekom Beweegt (info@bennekombeweegt.nl) opgezet.

Correspondentie: Rob.Aldenkamp@nisb.nl